

GRUNDLAG FOR BEREGNING AF TILLÆG FOR FRILANDSSMÅGRISE - DECEMBER 2017

NOTAT NR. 1736

Grundlaget beskriver forudsætningerne for at beregne et tillæg for smågrise produceret efter Frilandskonceptet, og er gældende fra uge 51, 2017.

INSTITUTION: SEGES SVINEPRODUKTION
FORFATTER: MICHAEL GROES CHRISTIANSEN
UDGIVET: 14. DECEMBER 2017

Dyregruppe: Søer, smågrise, slagtesvin
Fagområde: Produktionsøkonomi, Driftsøkonomi

Sammendrag

Dette notat er en opdatering af notat nr. 1729/2017 [1]. Eneste ændring er, at resttillæg er ændret fra 10 øre/kg til 30 øre pr. kg, hvilket betyder 7 kr./30 kg gris i ekstra tillæg alt andet lige. Ændret resttillæg giver en ny tillægstabel for Frilandssmågrise som funktion af deres smågrisesalgsvægt og hvad det aktuelle tillæg i højeste vægklasse for slagtesvineproducenten er. Tillægstabellen findes i Appendiks.

Den beregnede Smågrisenotering for Frilandssmågrise beregnes ud fra det bedst mulige skøn over indtægter og udgifter for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproducenten. Indtægterne kommer ved salg af slagtesvin og søer baseret på Friland A/S' noteringer. Omkostningerne består af styk-, kontante kapacitets- og finansieringsomkostninger. På baggrund af omkostningerne til at producere en 9 kg's smågris, en 30 kg's smågris og et slagtesvin fra 30 kg til slagtning, for grise produceret efter Frilandskonceptet, og tilsvarende for traditionel svineproduktion, beregnes et tillæg til Frilandsgrisen ud fra forskellen i omkostninger. Forskellen anvendes som forholdstal til at fordele tillægget for Frilandsgrise, som udbetales af Friland A/S.

Kontrakter, der indgås mellem køber og sælger, bør omfatte hvilken eller hvilke noteringer samt hvilket grundlag et kvalitetstillæg eller fradrag til basisnoteringen, smågriseprisen skal beregnes ud fra. Ligeledes skal parterne selv forholde sig til prisen på ukurante grise som fx halvørner, grise med brok, samt grise der i størrelse afviger fra det aftalte. Det bør ligeledes være aftalt, hvordan køber og sælger skal forholde sig i tilfælde af tab som følge af *Salmonella* i so- og/eller slagtesvinebesætningen.

Baggrund

Udover den almindelige svinenotering udbetales der også diverse specialgrisetillæg, hvis grisen opfylder specielle vægtklasser og kødprocentkrav. De ekstra indtægter skal fordeles mellem smågrise- og slagtesvineproducenten, og dette gøres ved at opgøre, hvor stor en andel af meromkostningen i forhold til almindelig produktion, de to partnere har.

De samlede omkostninger ved at producere et svin afhænger af de forudsætninger, der anvendes. Der tages udgangspunkt i produktionssystemer til søer på friland på 550 søer og 2.000 stipladser til slagtesvin i et staldsystem med adgang til udeareal.

Mindst én gang om året tages samtlige forudsætninger op til ny vurdering for at blive tilpasset den løbende udvikling. Ændringer i noteringen, tillæg, fradrag, foderpriser og produktionsafgifter indgår dog i beregningen på det tidspunkt, de måtte fremkomme via Den beregnede Smågrisenotering, som udkommer hver uge.

Materiale og metode

Som udgangspunkt anvendes de samme forudsætninger som i den almindeligt beregnede smågrisenotering. Der er dog en række forhold, som fx produktivitet, arbejdsforbrug og byggeomkostninger, der adskiller sig fra den almindelige svineproduktion. Dertil kommer en række oplysninger fra Friland A/S om noteringer og godkendestillæg, osv. Meromkostninger ved produktion af Frilandsgrise sammenlignes altid med konventionel smågriseproduktion med cirka 1 års forsinkelse og i samme tidsperiode. Smågrisetillæggets størrelse er dog altid baseret på aktuelt markedstillæg.

Beregning af smågrisetillægget

Frilandsgrisetillægget findes i to vægtklasser, hvor den laveste vægtklasse giver 0,9 kr. pr. kg mindre afregning end bedste vægtklasse. Tillægget til smågrisene er beregnet ved forskellige tillæg til noteringen for godkendte grise i bedste vægtklasse. Tillægstabellen findes i Appendiks 1.

Noteringer

Nedenstående oplysninger om godkendelsesprocent og slagtevægte indgår i den beregnede notering for Frilandsgrise.

Tabel 1. Afregningsstatistik for Frilandsgrise

Slagtevægte mm. fra afregningssystemet	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Slagtesvin, slagtevægt i kg	84,6	84,8	85,0	85,0	85,3	86,0
Søer og gylte, slagtevægt i kg	190	188	185	185	185	194
Godkendte i bedste vægtklasse, %	71,0	72,5	72,5	75,6	76,8	75,9
Godkendte i laveste vægtklasse, %	5,7	5,5	4,8	4,1	3,5	2,0

Udover markedstillæg kan der være ekstra resttillægsbetaling for godkendte Frilandssvin. Disse fremgår af tabel 2. Resttillægget forudsætter, at grisen har fået et Frilandsgrisetillæg, og ganges igennem med den samlede godkendelsesprocent for bedste og laveste vægtklasse.

Tabel 2. Resttillæg for Frilandsgrise i kr./kg for godkendte Frilandsgrise

Regnskabsår	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Resttillæg kr./kg	0,55	0	0,80	0,40	0,10	0,30

Sundhedstillæg og vaccination af vækstdyr

Frilandsgrise kan godt have SPF-status. Den vejledende merpris for høj sundhedsstatus ved fravæning og ved 30 kg er:

- +5 kr. for en SPF+myc-smågris
- +9 kr. for SPF-smågris.

Der er som gennemsnit indlagt 2 kr./smågris og 1,5 kr./slagtesvin i vaccineudgifter. Smågrise- og slagtesvineproducenter må selv justere færre eller øgede udgifter til vacciner, når smågriseprisen fastsættes.

Produktionsresultater

Produktionsresultaterne er fra effektivitetskontrollen. For smågrise og slagtesvin er daglig tilvækst og foderforbrug standardiseret fra fravæning til 30 kg og fra 30 kg til slagtning.

Table 3. Effektivitets forudsætninger i grundlaget for den vejledende Frilandssmågrisenotering

Søer	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Besætninger				6	6	4	4
1. lægs, %	21	25	25	23	21	22,5	20,2
Døde søer, %	10	10	10	10	10	10	9
Spildfoderdage/kuld				14,5	14,9	14,9	13,5
Laktationsperiode søer/kuld				33	33,5	33,5	35
Kuld/årsso				2,23	2,22	2,20	2,22
Fravænnede grise/kuld				11,03	11,25	11,60	12,05
Fravænnede grise/årsso	23,40	24,00	24,33	24,60	25,00	25,60	26,74
Sofoder pr. årsso*, FEso	1.750	1.775	1.925	1.950	1.890	1.890	1.835
Smågrise (9-30 kg)	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Smågrisefoder, FEsv	1,98	2,00	1,96	2,11	1,92	2,01	1,98
Daglig tilvækst, g				442	465	463	447
Døde smågrise, %	3,7	2,9	3,6	3,7	3,8	2,7	3,0
Slagtesvin (30 kg - slagtning)	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Besætninger				10	13	13	13
Vægt ved indsættelse, kg	30,0	30,0	30	30	30	30	30
Slagtevægt, kg	84,6	84,6	84,8	85,0	84,8	85,3	86,0
FEs pr. kg tilvækst	2,88	2,88	2,94	2,96	2,95	2,90	3,04
Daglig tilvækst, g	920	895	864	894	894	916	884
Kødprocent	59,5	59,5	59,7	59,7	59,8	60,0	59,8
Døde/kasserede slagtesvin, %	5,5	5,1	5,0	5,0	4,0	5,25	3,8

*) Inkl. sopolte fra 22 uger ekskl. afgræsning

Arbejdsforbrug

Ved beregning af arbejdsforbruget er der taget udgangspunkt i produktionssystemer med søer på friland og slagtesvin på stald med adgang til udendørs løbegård. I arbejdsforbruget indgår tilsyn, behandling og registrering samt driftsledelse og vedligeholdelse. Arbejdsforbruget er fastsat til:

- 12,8 timer pr. årsso indtil fravæning
- 0,12 time pr. smågris 9-30 kg (6,73 minutter)
- 0,30 time pr. slagtesvin (18 minutter).

Arbejdslønnen er baseret på lønforhold inden for landbruget til en landbrugsuddannet medarbejder, der kan arbejde selvstændigt. Udover dette arbejdstidsforbrug indlægges der ekstra arbejdstid til grovfoder.

Diverse styk- og kapacitetsomkostninger

Foderpriser

Smågrisefoder er 1 øre/FEsv dyrere på grund af specielle foderkrav ved friland i forhold til konventionel. Alle øvrige blandinger forudsættes at kunne handles til samme priser som i konventionel.

Diverse priser

Vaccineudgifter er udtaget specielt i tabel 4 for at vise, hvor de er indlagt på driftsgrensniveau.

Tabel 4. Diverse stykomkostninger fra den beregnede notering*. Fra 2015 oplyses indlagt vaccineudgift

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Løn, kr. pr. time	165	165	170	170	166	166	169
Rådgivning og veterinære udgifter pr. årsso indtil fravænning, kr.	385	410	410	380	380	435	450
Rådgivning og veterinære udgifter pr. smågris indtil 30 kg, kr.	5	5	4	3	2	2	2
Rådgivning og veterinære udgifter pr. slagtesvin, kr.	6	6	6	6	4,5	5	5
Vaccine pattegrise, kr.					0	0	0
Vaccine smågrise, kr.					1,0	2	3
Vaccine slagtesvin, kr.					1,5	1,5	4

*) For disse omkostningstyper henvises til Grundlaget for Den beregnede Smågrisenotering

I tabel 5 fremgår forbrug pr. enhed.

Tabel 5. Diverse stykomkostninger, stykpriser eller forbrug pr. enhed specielt for Friland

	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Jordleje sohold, kr./ha	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Jordleje omkostning pr. årssø, kr.	160	160	160	160	160	160
Energiforbrug pr. årssø, kWh	150	150	150	150	150	150
Energiforbrug pr. smågris, kWh	9	9	9	9	9	9
Energiforbrug pr. slagtesvin, kWh	14	14	14	14	14	14
Halmpris pr. kg, kr.	0,55	0,50	0,50	0,50	0,5	0,5
Udkørsel af gylle, korrektion værdi, kr./pr. m ³	20	16	16	10	25	25

De fleste frilandsbesætninger ligger i husdyrtætteområder og en del gødning bortskaffes/håndteres som dybstrøelse. Udvalget har derfor sat bortskaffelsesomkostningen for gylle til 25 kr./ton. 54 % af gødning af dyr i soholdet afsættes på mark, og skal derfor ikke håndteres som en gødningsomkostning.

Halmforbruget tager højde for typen og fordelingen af stalde, som p.t. benyttes på friland. Der regnes med 0,5 kg halm pr. kg tilvækst i uisolerede bygninger og 0,25 kg halm pr. kg tilvækst i isolerede bygninger. Da de fleste smågrise- og slagtesvineproduktioner er uisolerede, bruges 0,45 og 0,37 kg halm pr. kg tilvækst for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproduktionen.

Grovfoder til vækststyr

Følgende er indlagt under grovfoder og som ekstra tidsforbrug:

- Søer: Årligt cirka 73,5 FE grovfoder pr. årssø på friland
- Grovfoder vækstgrise i form af græsensilage: cirka 30 gram/dag pr. smågris og cirka 100 gram/dag til slagtesvin
- Arbejdstidsforbrug: 1 minut pr. smågris og 3 minutter pr. slagtesvin. Ingen korrektion i søers tidsforbrug, da det var indregnet i tidsforbrug før specialgrisekrav
- Der regnes med cirka 0,3 FE/kg græsensilage (gns. af græseensilage over flere år)
- Marginal pris pr. FE i WRAP = 1,25 kr./FE fra farmtal online + 0,25 kr./FE i handels- og håndteringsomkostning.

Stipladspriser

Etableringsomkostning for søer, smågrise og slagtesvin er vist i tabel 6. For en udspecificering af søer på friland henvises til tabel 7.

Fællesfaciliteter som kontor og fodercentral indgår ikke direkte i byggeprisen.

Table 6. Stipladspriser benyttet og afskrivningstider

Byggepriser	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2015/2017
Stalde til søer, kr. årsso, se eksempel på investering	11.300	11.540	11.770	12.560	12.647	13.153
Smågrise, kr. pr. stiplads indtil 30 kg	2.125	2.120	2.160	2.200	2.200	2.300
Slagtesvinestalde, kr. pr. stiplads fra 30 kg	3.990	4.230	4.310	4.400	4.400	4.600
Afskrivningsperiode, bygninger, år	25	25	25	25	25	25
Afskrivningsperiode, inventar, hytter maskinpark, etc., år	10	10	10	10	9	9
Afskrivningsperiode, inventar, smågrise og slagtesvin, år	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5
Råbygningens andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin, %	70	70	70	70	70	70
Gulve og inventars andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin, %	30	30	30	30	30	30
Gennemsnitlig betalt rente, %	3,60	3,90	3,90	3,60	3,60	3,8

Der er indregnet 12 måneders opbevaringskapacitet til gylle. Vedligehold beregnes som 0,6 % af nyprisen på en råbygning og 3 % af nypris på inventaret, mens vedligehold på hegn og vognpark er 10 % af investeringssummen. Drægtighedsstalden er 65 % bygning og 35 % inventar, hvilket vægtet giver 1,2 % i vedligehold i procent af investeringssummen. For hele soholdet bliver den nye vægtede vedligeholdelsesomkostning 3,9 % af investeringssummen. 66,5 % af investeringssummen i soholdet afskrives over 9 år.

Table 7. Eksempel på etableringsomkostning for friland sohold, 550 årssøer, forudsat markbrug ved siden af

	Enheder	Pris pr. enhed, kr.	Beløb, kr.	Pr. årssø, kr.	Vedligehold i % af investering
Farehytter	163	9.570	1.559.910	2.836	3
Drægtighedsstald*	414	8.995	3.723.930	6.771	1,2
Flyttekasse	1	42.640	42.640	78	3
Hegn	1	364.000	364.000	662	10
Vogne	1	166.400	166.400	303	10
4-hjuls motorcykel	1	55.120	55.120	100	10
Traktor m. frontlæsser	2	273.520	547.040	995	10
Strømaskine	1	127.920	127.920	233	10
Flyttevogn	1	106.390	106.390	193	10
Foder + vand	1	540.800	540.800	983	10
I alt pr. enhed			7.234.150	13.153	3,92

Beregning af smågrisetillægget

Den ugentligt beregnede notering sørger for, at foderprisændringer automatisk indregnes i smågriseprisen, men ikke i selve Frilandsgristillægget.

Prisen for en 9 kg's Frilandsgris = 7 kg smågrisenotering + 7-9 kg regulering*2 kg + tillæg.

Merbetalingen ved produktion af Frilandsgrise fordeles i forhold til de meromkostninger, der er ved produktionen i forhold til almindelig svineproduktion. Sammenligning af produktionsomkostninger ved konventionel produktion og Frilandsproduktion i et nyt anlæg baseres på nulpunktsomkostning ved 9 kg, 30 kg samt slagtning for begge produktionstyper og er baseret på et årsgennemsnit. Den samlede meromkostning i forhold til konventionel svineproduktion bliver 126 kr./30 kg og 115 kr. fra 30 kg til slagtning. De samlede meromkostninger er steget med cirka 17 kr./gris i forhold til sidste grundlag i forhold til konventionel. Det er primært slagtesvineproduktionen som er hovedårsagen til stigningen via et markant højere FEsv pr. kg tilvækst opgjort via E-kontroller 2016.

Table 8. Meromkostning og fordeling i 2017/2018 - Frilandsgris i forhold til konventionel 2016/2017

	Friland ny	Almindelig konventionel	Difference	% andel meromkostning	Gammel andel i % meromkostning
9 kg	326	238	88	36,5	39,7
30 kg	495	369	126	52,1	55,4
30 kg til slagtning	649	534	115	47,9	44,6
Samlede omkostninger	1144	903	241		224

Ved et tillæg i bedste vægtklasse på 4,35 kr./kg betyder det nye grundlag i uge 42, 2017, at tillægget ved 30 kg falder fra 164 kr./smågris til 150 kr./smågris.

Køber og sælger må selv finde en passende afregning for smågrise, der er orner og halvorne, idet de afregnes til den normale notering minus 2 kr. og uden tillæg. Godkendte slagtesvin er den adel af slagtesvinene, som afregnes med kvalitetstillæg. Der bør maksimalt være 5 % grise, der ikke godkendes på grund af farvede pletter. Tabet for grise, der ikke er godkendt på grund af farvede pletter, kan beregnes som følgende:

86 kg slagtevægt × fradrag ved ikke-godkendelse × den gennemsnitlige godkendelsesprocent.

Fx 86 kg × kr. (2+4,35)*0,759 = 414 kr. pr. gris med farvede hårsække.

Reference

[1]	Christiansen M. G. (2017): Grundlag for beregning af tillæg for Frilandssmågrise – Oktober 2017. Notat nr. 1729, SEGES Svineproduktion
-----	--

Aktivitetsnr.: 1174 - 7150 300230

//TOG//

Appendiks

Udvalget for den beregnede notering for Frilandssmågrise

- Bo Bejer, Krusåvej 11, 6240 Løgumkloster, tlf.: 7474 3583, mobil: 2342 4213,
bobastian@mail.dk
Cirka 500 søer på Friland, smågrise sælges under koncept Frilandsgris
- Torben Pedersen, Enghavevej 41, 7361 Ejstrupholm, tlf.: 7577 3021, mobil: 2196 6915,
enghave@mvp.net
Produktion af cirka 3.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris
- Jens Peter Nannerup, Friland A/S, Marsvej 43, 8960 Randers SØ, tlf.: 8919 2762, mobil 4015
9831, jpna@friland.dk
- Tove Serup, SEGES Økologi, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N, tlf.: 8740 5000,
tos@seges.dk
- Michael Groes Christiansen, SEGES Svineproduktion, Axeltorv 3, 1609 København V, tlf.:
3339 4438, mobil: 5135 9333, mgc@seges.dk

Tillæg pr. frilandssmågris som funktion af smågrise salgsvægten og tillæg i højeste vægtklasse til slagtesvineproducenten er vist på næste side.

Smågrise kg vægt	Frilandsgrise tillæg pr kg til noteringen (80-94,9 kg slg.); gældende fra uge 51, 2017														
	3,80	3,90	4,00	4,10	4,20	4,30	4,40	4,50	4,60	4,70	4,80	4,90	5,00	5,10	5,20
9	97	99	102	104	107	109	112	114	116	119	121	124	126	129	131
10	99	101	104	106	109	111	114	116	119	121	124	126	129	131	134
11	101	103	106	108	111	114	116	119	121	124	126	129	131	134	136
12	103	105	108	111	113	116	118	121	124	126	129	131	134	137	139
13	105	107	110	113	115	118	121	123	126	129	131	134	137	139	142
14	107	109	112	115	118	120	123	126	128	131	134	136	139	142	144
15	109	111	114	117	120	122	125	128	131	133	136	139	142	144	147
16	111	113	116	119	122	125	127	130	133	136	139	141	144	147	150
17	113	115	118	121	124	127	130	133	135	138	141	144	147	150	152
18	115	118	120	123	126	129	132	135	138	141	144	146	149	152	155
19	117	120	122	125	128	131	134	137	140	143	146	149	152	155	158
20	119	122	125	128	131	134	137	139	142	145	148	151	154	157	160
21	121	124	127	130	133	136	139	142	145	148	151	154	157	160	163
22	122	126	129	132	135	138	141	144	147	150	153	156	160	163	166
23	124	128	131	134	137	140	143	146	150	153	156	159	162	165	168
24	126	130	133	136	139	142	146	149	152	155	158	162	165	168	171
25	128	132	135	138	141	145	148	151	154	158	161	164	167	171	174
26	130	134	137	140	144	147	150	153	157	160	163	167	170	173	176
27	132	136	139	142	146	149	152	156	159	162	166	169	172	176	179
28	134	138	141	144	148	151	155	158	161	165	168	172	175	178	182
29	136	140	143	147	150	153	157	160	164	167	171	174	178	181	184
30	138	142	145	149	152	156	159	163	166	170	173	177	180	184	187
31	140	143	147	150	154	158	161	165	168	172	175	179	182	186	189
32	142	145	149	152	156	159	163	167	170	174	177	181	184	188	192
33	143	147	150	154	158	161	165	169	172	176	179	183	187	190	194
34	145	149	152	156	160	163	167	171	174	178	181	185	189	192	196
35	147	150	154	158	161	165	169	172	176	180	184	187	191	195	198
36	148	152	156	159	163	167	171	174	178	182	186	189	193	197	201
37	150	154	157	161	165	169	173	176	180	184	188	192	195	199	203
38	152	155	159	163	167	171	175	178	182	186	190	194	198	201	205
39	153	157	161	165	169	173	176	180	184	188	192	196	200	204	207
40	155	159	163	167	171	175	178	182	186	190	194	198	202	206	210
41	157	161	165	168	172	176	180	184	188	192	196	200	204	208	212
42	158	162	166	170	174	178	182	186	190	194	198	202	206	210	214
43	160	164	168	172	176	180	184	188	192	196	200	204	208	212	216
44	162	166	170	174	178	182	186	190	194	198	202	207	211	215	219
45	163	167	172	176	180	184	188	192	196	200	205	209	213	217	221
46	165	169	173	177	182	186	190	194	198	202	207	211	215	219	223
47	167	171	175	179	183	188	192	196	200	205	209	213	217	221	226
48	168	173	177	181	185	190	194	198	202	207	211	215	219	224	228
49	170	174	179	183	187	191	196	200	204	209	213	217	221	226	230
50	172	176	180	185	189	193	198	202	206	211	215	219	224	228	232

Tlf.: 33 39 45 00

svineproduktion@seges.dk

Ophavsretten tilhører SEGES. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.